

Alpští a baltští vlci se potkali na Šumavě

10.12.2024 - Pavel Hulva | Přírodovědecká fakulta UK

Základem regenerace vlčí populace v Evropě je šíření přes státní hranice, které zvířata logicky nerespektují. Disperze vlků umožňuje vznik nových alelických kombinací, jak dokládá nová studie zkoumající genetické míchání mezi alpskou a středoevropskou populací na Šumavě a v Bavorském lese. Článek českých a německých zoologů a genetiků na toto téma vychází ve speciálním čísle časopisu Wildlife Biology s názvem „Wolves Across Borders“.

Přeshraniční přístup byl nutný i při realizaci této studie - ať už jde o terénní monitoring nebo genetický výzkum. Významnou roli zde sehrály dva sousedící národní parky - Šumava a Bavorský les, které zahrnují přírodně nejceněnější oblasti pohoří, které tvoří určité "ostrovy divočiny" uprostřed poměrně obydlených oblastí. Není divu, že takové prostředí je vhodné pro mladé vlky hledající nová teritoria.

Samice ze středoevropské nížinné populace (poprvé zjištěna ve Schwarzbachklause v prosinci 2016) a samec z italsko-alpské populace (poprvé zjištěn v Rosenheimu v březnu 2014) byli poprvé na Šumavě zaznamenáni v sezóně 2016/2017 v oblasti Srní. V následující sezóně byl zaznamenán úspěšný odchov mláďat, jedním z potomků z tohoto vrhu byla samice, která založila druhou smečku u

Rudy. Později ji nahradila její sestra ze stejného vrhu ze smečky Srní. Potomci těchto smeček pokračovali v úspěšné kolonizaci dalších částí Šumavy. Byli ovšem zaznamenáni i jinde, přičemž někteří z nich se bohužel stávají obětí provozu na silnicích. Prvním zdokumentovaným případem byl samec ze smečky Srní, který se stal obětí srážky s automobilem na jaře 2018 u německého Hamburku. Samec ze stejné smečky byl zabit autem na podzim 2020 na Moravě. Nejnovějším případem je samec, který byl na podzim letošního roku nalezen na dálnici D1 u Prahy. V tomto případě se jednalo o potomka smečky pohybující se v oblasti Boubína.

"Od počátku intenzivního monitoringu vlčí populace na Šumavě a v Bavorském lese, úzce spolupracujeme s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy. A od počátku se jedná o skvělou spolupráci na špičkové úrovni," zmiňuje vedoucí zoologického oddělení Správy NP Šumava Jan Mokří. *"Díky genetickým analýzám, které tým Pavla Hulvy už více než pět let zajišťuje, můžeme velmi dobře sledovat šumavskou vlčí populaci, jejich rozšiřování a nejen to. Díky tomu zjišťujeme, jaké je složení potravy šumavských vlků. Díky genetickým analýzám můžeme vyvracet například takové mýty, jako je to, že Správa NP Šumava vypouští vlky ze svého výběhu z návštěvnického centra Srní,"* dodává.

"To, že se na Šumavě vlkům daří, je důkazem významu propojených vysoce chráněných území národních parků. Velkou roli v tom totiž sehrává i značná rozloha bezzásahového území a s tím spojeného území, ve kterém neprobíhá lov a vlci v něm tak nemají žádnou konkurenci," říká ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

Další klíčovou institucí v tomto výzkumu bylo konsorcium CEwolf, sdružení evropských laboratoří, které spolu úzce spolupracují a mají vzájemně harmonizované genetické markery. To umožňuje sledovat přeshraniční pohyb jednotlivých zvířat jednoduchou výměnou informací o genetických profilech jednotlivých zvířat. V tomto případě byly vzorky zpracovány v laboratořích v Praze a Gelnhausenu. *"Harmonizace genetických markerů mezi laboratořemi sousedních zemí je základním předpokladem pro přeshraniční výzkum, který je nezbytný u vysoce mobilních savců, jako jsou vlci,"* říká Pavel Hulva z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Rozšiřování dříve izolovaných populací vlků v Evropě, které je světovým unikátem (na jiných kontinentech velká zvířata spíše ubývají) vyvolává otázky o povaze jejich interakcí a budoucích důsledcích pro životaschopnost a ochranu populace. Splynou fragmentované populace nebo si udrží určitou úroveň samostatnosti? *"Střední Evropa představuje ‚křížovatku‘ s potenciálem kontaktu mezi dříve izolovanými populacemi vlků, podobně jako tato oblast představuje „tavící kotlík“ lidských kultur,"* uvádí Hulva. V tomto případě byl popsán kontakt a křížení dříve izolovaných populací s odlišnou historií a vzdálenými centry šíření s různými přírodními podmínkami v oblasti Baltu a Apeninského poloostrova. *"Křížení dříve oddělených linií může být výhodné z hlediska zvýšení genetické diverzity nově vzniklých populací a dokonce by mohlo pomoci adaptovat tato zvířata na přechodné biotopy, které existují na Šumavě,"* dodává Barbora Černá Bolfíková z České zemědělské univerzity.

Jana Šrutová, doktorandka Katedry zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a spoluautorka zmíněného výzkumu, zvítězila i ve fotosoutěži „Wolves Across Borders“ a její snímek vlka se objevil na titulní straně tohoto čísla Wildlife Biology. Fotografie byla pořízena ve výběhu v Srní, což jsou tři hektary lesa, kde jsou vlci chováni izolovaně od volně žijící populace, ale mohou se pohybovat ve svém přirozeném prostředí. Na fotografii je vlk krmící se malinami. *"Takový obrázek poněkud zpochybňuje stereotypy o vlcích, ale poukazuje na to, že návrat vlků přispívá k obnově méně známých ekologických interakcí včetně plodožravosti a dálkového rozšiřování semen savci,"* uvádí Jana Šrutová. *"Frugivorie ve skutečnosti není u šelem tak neobvyklá, ale je dost málo prostudovaná. V tom jsou vlci podobní lidem, po rízku nebo guláši si také rádi dáme dezert,"* dodává Pavel Hulva.